

กางเขมอด

ชื่อเรียกอื่น : กางแดง คางแดง (แพร่), จันทน์ (ตาก), มะขามป่า (น่าน), ตืดครน (ชม)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Albizia odoratissima (L.f.) Benth.

ชื่อวงศ์ : FABACEAE หรือ LEGUMINOSAE (วงศ์ถั่ว)
และอยู่ในวงศ์ย่อยสิเลียต (MIMOSOIDEAE หรือ MIMOSACEAE)

ชื่อสามัญ : Black Siris, Ceylon Rose Wood, Crofton weed

ลักษณะทั่วไป : พรรณไม้ยืนต้น มีความสูงได้ประมาณ ๑๐-๓๐ เมตร กิ่งก้านลู่ลง ปลายยอดและกิ่งอ่อนมีรอยแผล มีรูอากาศตามลำต้น และกิ่ง เปลือกต้นเป็นสีเทาอมเหลืองหรือสีน้ำตาลอ่อน ค่อนข้างเรียบ หรือแตกเป็นสะเก็ด เปลือกชั้นในเป็นสีแดง มีเขตในประเทศไทย พบขึ้นตามป่าดิบเขาและป่าผลัดใบ ที่ระดับความสูงถึง ๑,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล

ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้นปลายคู่ ออกเรียงสลับแบบตรงข้าม มีใบย่อยประมาณ ๑๐-๒๕ คู่ แผ่นใบเรียบบาง ใบย่อยมีขนาดเล็ก ลักษณะของใบย่อยเป็นรูปขอบขนานหรือรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ปลายใบมนหรือสอบ โคนใบเบี้ยว ส่วนขอบใบเรียบ ผิวใบทั้งสอง ด้านเกลี้ยง

ดอกเป็นช่อแบบช่อกระจุกแน่นที่ปลายยอด ช่อดอกย่อย ประกอบด้วยดอกย่อยหลายดอกรวมกันเป็นกลุ่ม ดอกมีขนาดเล็ก เป็นสีขาวนวล กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด มีขน ปลายแยกออกเป็น ๖ แฉก ส่วนกลีบดอกเป็นรูปกรวย ผิวมีขน ปลายแยกเป็นแฉก ดอกมีเกสรเพศผู้เป็นเส้นสีขาวจำนวนมาก ยาวเท่าหลอดกลีบดอก โคนก้านเกสรเพศผู้เชื่อมกันเป็นหลอด ออกดอกในช่วงประมาณมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม

ผลมีลักษณะเป็นฝักแบนรูปขอบขนาน ผิวเรียบ ฝักอ่อนเป็นสีเขียว เมื่อแก่จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม ฝักแห้งและแตกออกด้านข้าง ภายในมีเมล็ดประมาณ ๘-๑๒ เมล็ด เมล็ดมีลักษณะเป็นรูปรีกว้าง

สรรพคุณ/การใช้ประโยชน์ : ดอกมีรสหวานใช้เป็นยาแก้ตาอักเสบ ใช้เป็นยาแก้ปวดศีรษะ ใช้เป็นยาแก้ปวดบาดแผล เปลือกใช้เป็นยาบำรุงธาตุ ใช้เป็นยาแก้พยาธิ ใช้เป็นยาแก้ตกโลหิต ใช้ฝนรักษาแผลโรครื่น ต้มเอาน้ำแล้วอมแก้อาการปวดฟัน ใบมีรสฝาดเผื่อน ใช้เป็นยาแก้ไข้ เป็นยาแก้ท้องร่วง **เนื้อไม้**สามารถนำมาใช้สร้างบ้าน ก่อสร้างภายในที่ไม่รับน้ำหนักมาก ทำไม้อัด เป็นเฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ ชาวไทใหญ่จะใช้อยอดอ่อนในพิธีสร้างบ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล

